

În atenția adulților și autorităților responsabile din România,

**MANIFESTUL COPILOR ȘI TINERILOR PARTICIPANȚI LA
FORUMUL NAȚIONAL AL COPILOR, EDIȚIA A XXV-A**

Noi, copiii și tinerii reuniți din toată țara la Forumul Național al Copiilor, ediția XXV, vă transmitem concluziile discuțiilor noastre pe teme importante pentru noi: educație, sănătate, schimbări climatice, cu **speranța și dorința sinceră ca vocea noastră să fie auzită și luată în considerare în deciziile care ne privesc direct.**

Ne dorim să creștem sănătoși, informați și pregătiți să înfruntăm provocările lumii moderne. Pentru aceasta, avem nevoie de sprijinul adulților și mai ales de implicarea autorităților.

Aceste recomandări generale sunt formulate pornind de la nevoile și experiențele noastre, ca să construim împreună o școală și o societate în care să ne simțim în siguranță, respectați și susținuți.

Vrem să fim considerați parteneri reali în procesul decizional.

RECOMANDĂRI GENERALE:

Avem nevoie de educație pentru sănătate, în programa școlară, predată în mod real și constant, pe măsură ce creștem. Vrem să învățăm cum să avem grijă de corpul și mintea noastră pentru a putea lua decizii sănătoase și sigure pentru noi și pentru cei din jur.

Vrem școli în care să putem învăța, nu doar matematică sau limbi străine, ci și cum să ne menținem sănătatea fizică și mentală, cum să avem relații respectuoase și sigure, cum să înțelegem și să protejăm mediul în care trăim, cum să prevenim și să combatem adicțiile, și cum să avem acces la informații corecte și servicii de sănătate reproductive.

O asemenea abordare ar da încredere și părinților noștri.

Vrem ca educația pentru sănătate să includă:

- a) Sănătate emoțională – ore dedicate dezvoltării personale la toate nivelurile de învățământ, care să aibă în vedere relaționarea pozitivă, prevenirea violenței și metode de raportare a violenței.
- b) Comportamente sănătoase - informare despre riscuri precum adicțiile (substanțe periculoase, alcool, mâncat compulsiv, ecrane, jocuri de noroc etc.) și efectele acestora, dar și despre comportamentele benefice (sport, activități de grup bazate pe interes).
- c) Sănătate reproductivă - informații adaptate tuturor grupelor de vârstă, transmise de cadre didactice pregătite în domeniu și alți experți (moașe, medici de familie, asistenți medicali comunitari). Exemple de teme: relații sănătoase, noțiuni legate de funcționare a sistemului reproducător, menstruație, prevenția și riscurile bolilor cu transmitere sexuală, prevenirea și raportarea abuzului, identitatea de gen, metode contraceptive etc.
- d) Educație de mediu - integrarea treptată a noțiunilor de educație ecologică în curricula națională, astfel încât educația verde să devină o componentă constantă a procesului de învățământ și includerea activităților practice, axate pe proiecte, soluții și acțiuni preventive, nu doar pe teorie.

SĂNĂTATE MINTALĂ:

- **Crearea unei aplicații online care să ofere acces tuturor la o bază de date** cu toți psihoterapeuții care colaborează cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, pentru ca elevii și familiile lor să îi poată identifica ușor și să beneficieze gratuit de servicii psihologice.
- **Creșterea numărului de specialiști în școli**, prin asigurarea unui **consilier școlar** la fiecare 250 de elevi și a unui **psiholog școlar** la fiecare 500 de elevi, pentru a răspunde nevoilor reale ale elevilor și **eliminarea obligativității acordului parental** pentru ca elevii cu vârsta de peste 15 ani să poată beneficia de consiliere psihologică în școală, în condiții de confidențialitate și siguranță emoțională.
- **Instruirea dirigenților prin cursuri de prim ajutor emoțional**, pentru ca aceștia să poată recunoaște semnele de suferință psihică, să sprijine elevii în situații dificile și să îi poată îndruma.
- **Evaluarea anuală a profesorilor și consilierilor școlari de către un expert psiholog clinician** pentru a ne asigura că aceștia au competențe adecvate în relaționarea cu elevii și pot crea un climat sănătos în școală. Introducerea unui sistem național de feedback anonim, online, prin care elevii să poată evalua activitatea profesorilor și consilierilor școlari, iar feedbackul să fie analizat periodic de conducerea unității.
- **Monitorizarea constantă a programelor naționale** dedicate sănătății mintale, cu raportarea publică a rezultatelor, pentru a măsura eficiența reală și pentru a adapta intervențiile în funcție de nevoile elevilor.

ADICȚII:

- Solicităm ca în toate școlile și liceele să fie create **grupuri de suport pe diferite teme (inclusiv adicții) dedicate tinerilor, care să se desfășoare după programul școlar**, conduse de consilieri școlari sau specialiști, unde să ne putem dezvolta personal și să primim ajutor pentru a preveni și reduce problemele sau riscurile cu care ne confruntăm, atât în gimnaziu, cât și în liceu.
- Înființarea de **centre de dezintoxicare, reabilitare și reintegrare pentru minori** în fiecare județ sau sector, cu secții specializate pentru diverse tipuri de dependențe, iar în etapa a treia, implementarea centrelor de zi cu terapie ocupațională.
- **Dezincriminarea minorilor consumatori de substanțe interzise**, cu obligativitatea participării la programe de tratament subvenționate în centrele special destinate acestora.
- **Crearea unei linii telefonice de raportare anonimă pentru identificarea distribuitorilor** de substanțe ilegale către tineri, cu garanția lipsei de repercusiuni și posibilitatea acordării ordinelor de protecție, după caz.
- **Organizarea de cursuri dedicate pentru părinți, actuali și viitori, privind prevenirea dependențelor**, susținute de specialiști și disponibile în toate instituțiile de învățământ.
- **Reducerea numărului sălilor de jocuri de noroc și a reclamelor acestora**, cu interzicerea lor în raza de 500 metri în jurul instituțiilor educaționale.
- **Impunerea unor reguli mai stricte pentru protecția copiilor și tinerilor**: reguli mai stricte pentru obținerea licențelor de comercializare a alcoolului și tutunului, controale neanunțate mai frecvente în magazine, mascarea țigărilor (clasice și electronice) pentru a reduce tentația, și sancțiuni mai mari pentru magazinele care vând ilegal minorilor, restricționarea utilizării algoritmilor dăunători pe platformele de social media pentru utilizatorii minori, pentru a preveni expunerea la conținut nepotrivit sau influențe negative.

EDUCAȚIE SEXUALĂ

- Amendarea Legii Educației astfel încât **toți copiii să primească în școală informații despre sănătatea reproductivă**, adaptate vârstei, bazate pe știință și prezentate într-un limbaj accesibil și prietenos, fără a mai fi necesar acordul părinților.
- Ministerul Educației și Ministerul Sănătății să elaboreze **ghiduri clare privind conținutul educației sexuale din școli**, subliniind că educația are un rol formativ universal, non-confesional, **bazat pe știință**, drepturile omului și valori democratice.
- **Pregătirea profesorilor** pentru a preda educație sexuală într-un mod prietenos și deschis, identificându-i pe cei mai buni practicieni ca persoane resursă pentru colegii lor și implicând alți specialiști invitați.
- Crearea unui **site oficial cu informații despre sănătatea reproductivă**, accesibil tuturor și bazat în special pe videoclipuri, care să includă și o **secțiune de consiliere** online pentru întrebările noastre.
- Asigurarea **accesului gratuit la produse de igienă intimă** în școli pentru toți elevii.
- **Acces gratuit la metode contraceptive** pentru toate grupurile sociale, însoțit de consiliere pentru alegerea și utilizarea corectă a acestora.
- Înființarea **centrelor de sănătate reproductivă pentru adolescenți** (pe modelul Youth Clinics din Moldova), la un număr stabilit de locuitori, care să ofere consiliere, investigații medicale, tratamente și contracepție gratuită pentru tinerii între 14 și 26 de ani și pentru părinții lor.
- Garantarea accesului la **servicii medicale** reproductive prin soluții care să evite refuzul bazat pe motive religioase sau acordul părinților, alocarea de fonduri suplimentare pentru medici în zonele rurale și extinderea numărului cadrelor medicale care administrează vaccinul HPV.

SCHIMBĂRI CLIMATICE:

- **Cerem reducerea cu 50% a poluării aerului până în 2030**, prin trecerea la energie curată, transport public electric, tehnologii industriale moderne și monitorizarea calității aerului. Solicităm ca bugetele locale să susțină această tranziție pentru un aer mai curat în orașe.
- **Propunem reformarea programului „Săptămâna Verde”**, transformându-l într-o platformă practică de educație ecologică, axată pe probleme reale, precum schimbările climatice, poluarea și protejarea biodiversității, în toate școlile din România. Cerem mai multe proiecte / activități ecologice în școli, precum ateliere, voluntariat și proiecte interșcolare, pentru a încuraja implicarea activă a elevilor. Propunem formarea în fiecare școală a unui grup de ambasadori de mediu, care să organizeze ateliere ecologice alături de profesori și experți, susținute de campanii de informare și materiale vizuale.
- **Dorim educație pentru locuri de muncă verzi**, prin introducerea de specializări în domenii precum energia regenerabilă, reciclarea și agricultura ecologică, încă din școală. Aceste meserii vrem să fie incluse în strategiile naționale pentru ocuparea forței de muncă și tranziție justă.
- **Solicităm lansarea unui program similar „Casa Verde”, adaptat pentru școli și grădinițe** pentru dotarea tuturor unităților de învățământ cu infrastructură modernă, acces la energie curată și apă.
- Cerem ca, din 2026, toate clădirile publice noi și vechi să fie dotate cu panouri solare. Propunem și proiecte de energie regenerabilă în comunități izolate.
- **Solicităm sancționarea poluatorilor**, cu amenzi proporționale cu daunele și reinvestirea fondurilor în protejarea mediului și dezvoltarea de soluții ecologice.
- **Propunem creșterea cu 20% a spațiilor verzi până în 2030**, mobilizând instituții publice, ONG-uri, voluntari pentru acțiuni de identificare a spațiilor și plantare prin intermediul unei aplicații mobile.